

European Platform
tackling undeclared work

Кампания за
деклариран
труд 2020

#EU4FairWork

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

КОНТРОЛ, ПРЕВЕНЦИЯ ИЛИ КРИЗА –
КОЕ МОТИВИРА ДА СЕ РАБОТИ НА СВЕТЛО?

European Platform
tackling undeclared work

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

СЕДМИЦАТА НА ДЕЙСТВИЕТО СТАРТИРА С ЕКШЪН ДЕН

➤ Проверяваха 220 инспектори по труда

Извод: Непроверявани работодатели по-често използват недеклариран труд

- Проверени **337 работодатели**, от които:
 - **280 работодатели с предишни нарушения** за използване на недеклариран труд
 - **57 работодатели** – по сигнали или работещи на един обект с предишни нарушители.
- **102 случая на работа без трудов договор**, установени в рамките на екшън деня
- **45 работодатели, използвали недеклариран труд** при проверките в рамките на екшън деня

European Platform
tackling undeclared work

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

АНКЕТА:
МОТИВАЦИЯТА ДА
СЕ РАБОТИ/ДА НЕ СЕ
РАБОТИ
НЕДЕКЛАРИРАНО

European Platform
tackling undeclared work

**ИЗКАРВАЙ,
ДЕКЛАРИРАЙ,
ПЕЧЕЛИ**

Не се лишавай от правото си
на заплащане за отпуск и от
обезщетения при болест –
увери се, че трудът ти е
деклариран.

#EU4FairWork

European Platform
tackling undeclared work

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

ПЪРВОНАЧАЛНИ РЕЗУЛТАТИ

От 310 попълнени анкети,
от които 55 от работодатели

Вие сте:

РЕЗУЛТАТИТЕ СЕГА

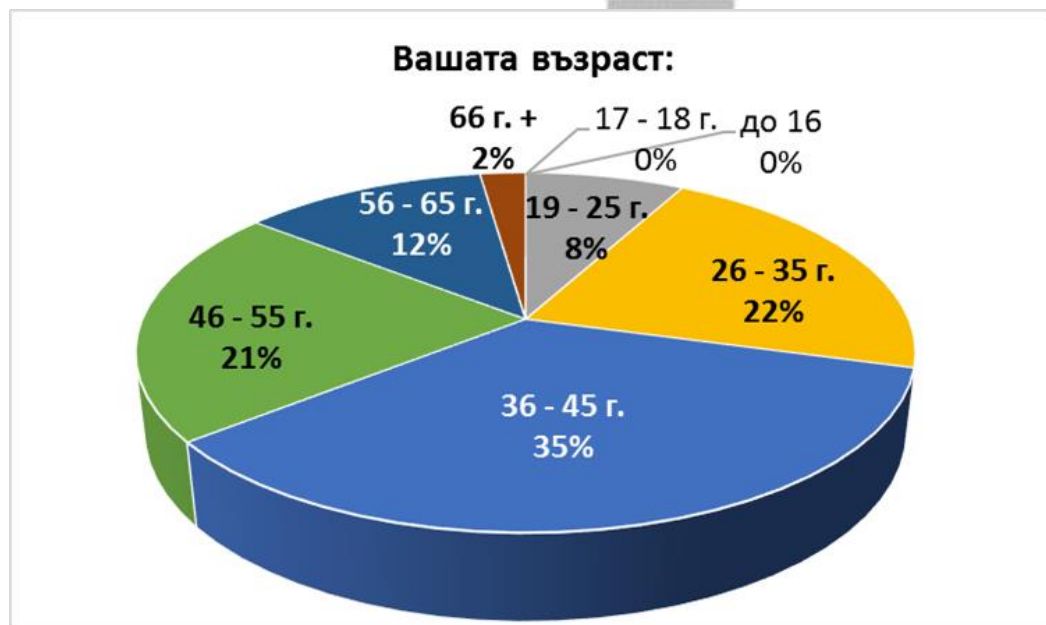
От 3750 попълнени анкети,
от които 1050 от работодатели

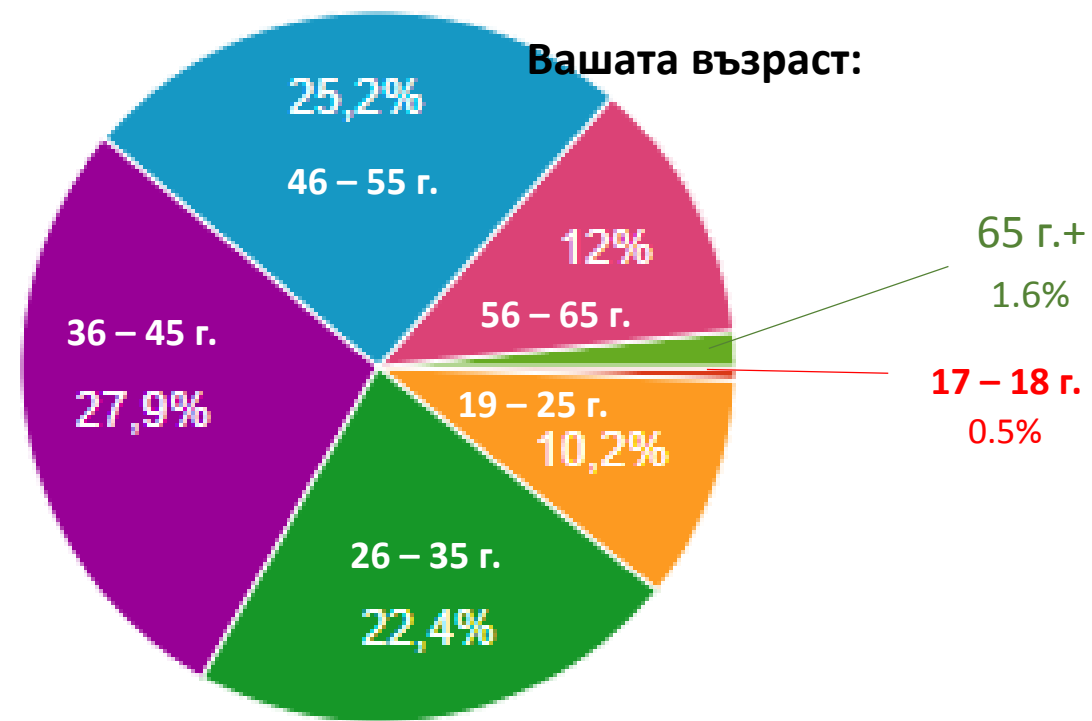

НАСТОЯЩИ И БЪДЕЩИ РАБОТЕЦИ

ПЪРВОНАЧАЛНИ РЕЗУЛТАТИ

РЕЗУЛТАТИТЕ СЕГА

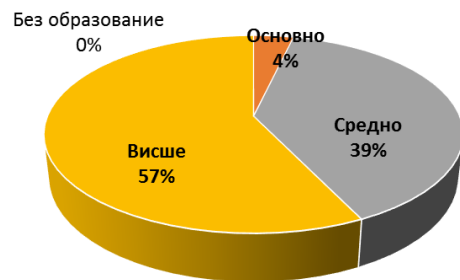

НАСТОЯЩИ И БЪДЕЩИ РАБОТЕЩИ

ПЪРВОНАЧАЛНИ РЕЗУЛТАТИ

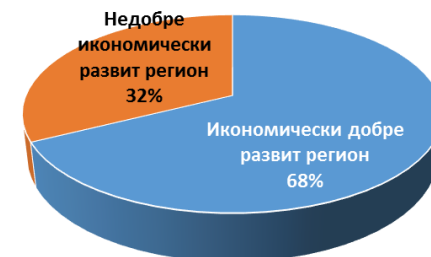
Вашето образование:

Живеете в:

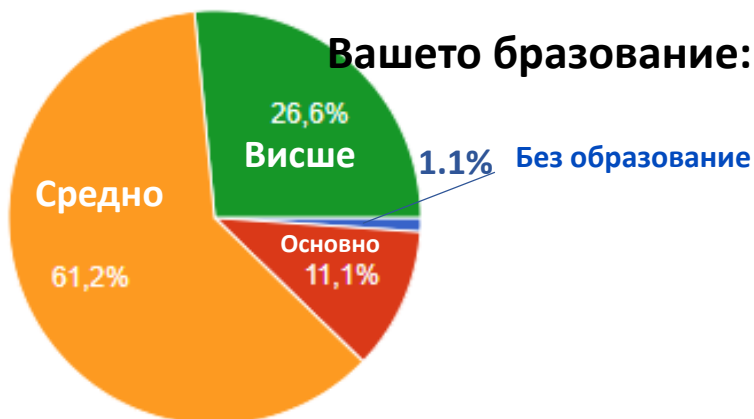

Работите в:

РЕЗУЛТАТИТЕ СЕГА

Вашето бразование:

Живеете в:

Работите в:

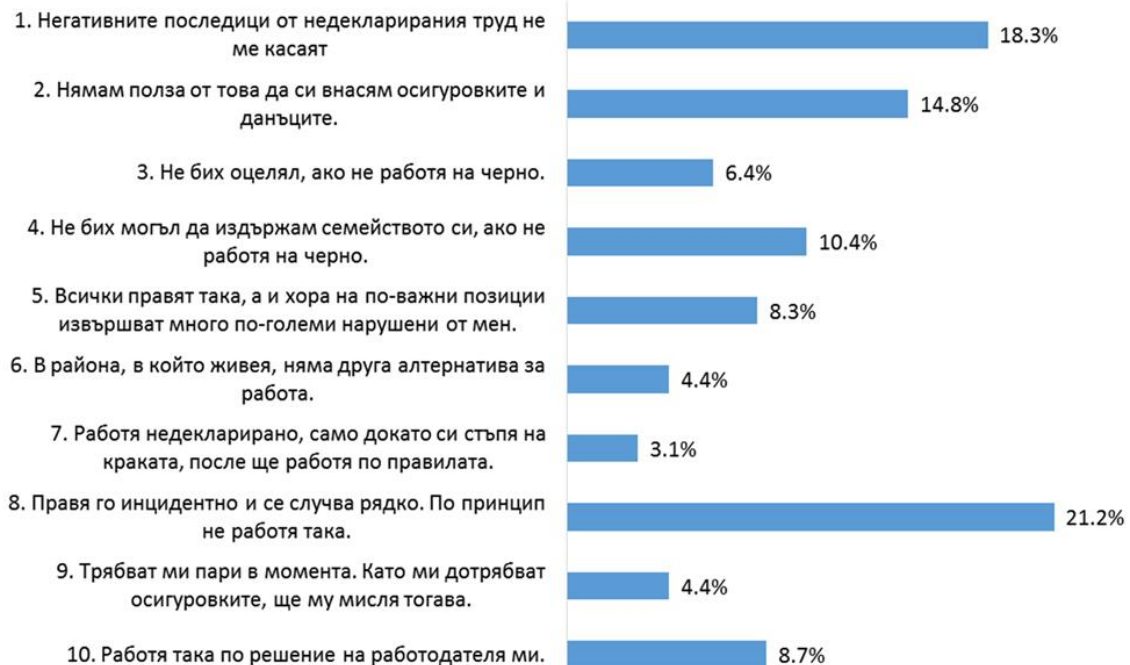

НАСТОЯЩИ И БЪДЕЩИ РАБОТЕЩИ – МОТИВАЦИЯ ДА РАБОТЯТ НА ЧЕРНО

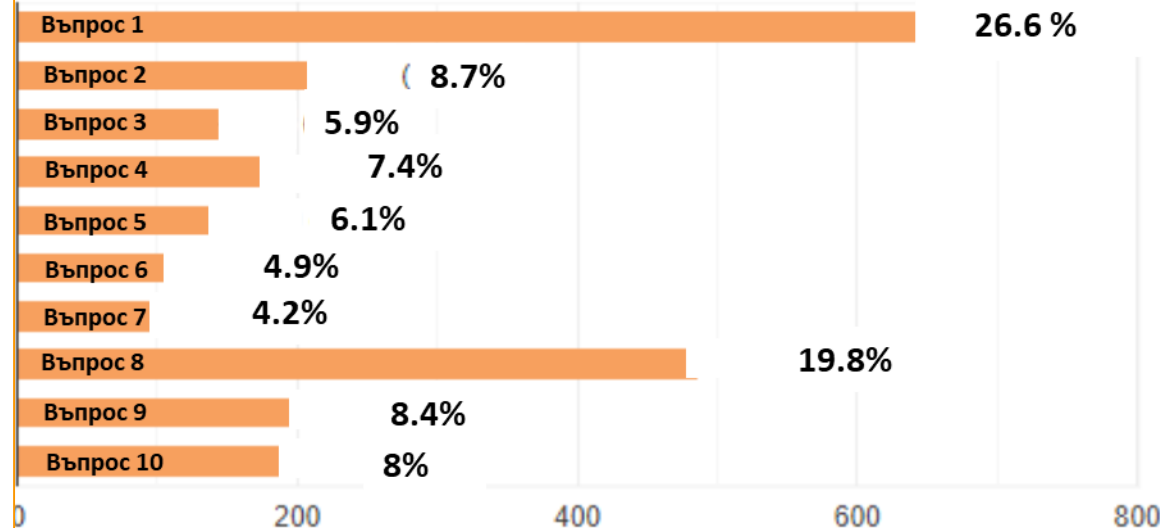
ПЪРВОНАЧАЛНИ РЕЗУЛТАТИ

Кое ме мотивира/би ме мотивирало да полагам недеклаиран труд?

Забележка: Отговорите са приравнени към 100%

РЕЗУЛТАТИТЕ СЕГА

Изводи:

Положително: Намалява делът на хората, които смятат, че нямат полза от това да си внасят данъците и осигуровките.

Притеснително: Сериозен ръст на дела на хората, които смятат, че последиците от недеклаирания труд не ги касаят.

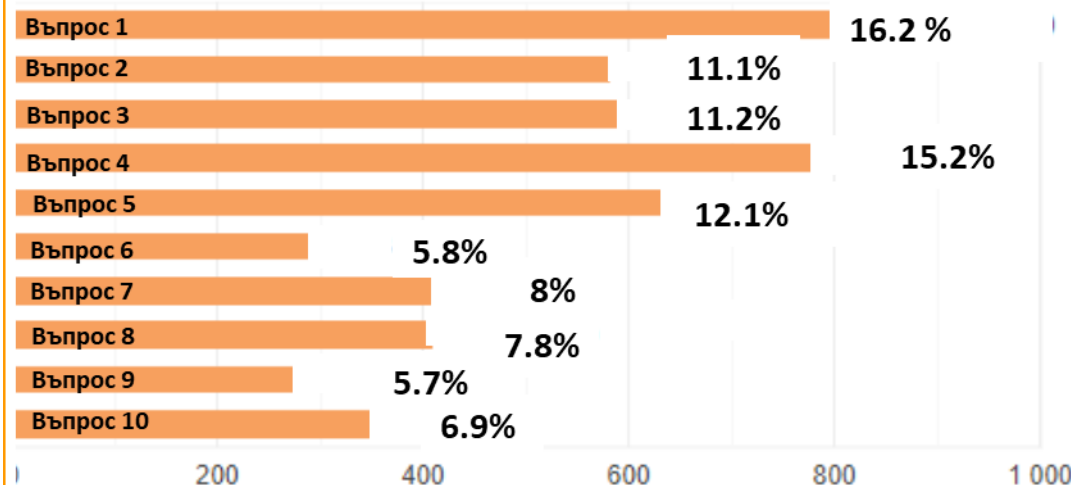
НАСТОЯЩИ И БЪДЕЩИ РАБОТЕЩИ – МОТИВАЦИЯ ДА НЕ РАБОТЯТ НА ЧЕРНО

ПЪРВОНАЧАЛНИ РЕЗУЛТАТИ

Кое ме мотивира/би ме мотивирало да не полагам недеклариран труд?

РЕЗУЛТАТИТЕ СЕГА

Изводи:

- По-голям дял от хората осъзнават необходимостта от осигуряването, за да получат обезщетение при оставане без работа.
- Увеличава се делът на хората, които смятат, че правилата трябва да се спазват.
- Намалява делът на хората, които смятат, че ще работят на светло, ако знаят, че средствата им се изразходват за подобряване на социалнозначимите системи.

Забележка: Отговорите са приравнени към 100%

МОТИВАЦИЯ И ВЪЗРАСТ: Кое ме мотивира/би ме мотивирало ДА ПОЛАГАМ недеклаиран труд?

Повод за размисъл:

Защо делът сред възрастните работници, които считат, че негативните последици от недеклаирания труд не ги касаят, е по-голям.

Възможен отговор: Недоверие в осигурителната система. Недоверие в системите, които се издържат от данъците – здравна, образователна, социална.

Защо повече млади работници са готови да работят недеклаирано по настояване на работодателите си?

Възможен отговор: Непознаване на правата и оттам невъзможност да ги отстояват.

МОТИВАЦИЯ И ВЪЗРАСТ: Кое ме мотивира/би ме мотивирало ДА НЕ ПОЛАГАМ недеклариран труд?

Повод за размисъл:

- **Получаването на пенсия е сред най-силните мотиви за деклариран труд, но при възрастните работници този мотив е много по-силен.**
Възможни действия: Да се търсят аргументи за мотивиране на младите да се осигуряват за пенсия - един ден и те може да разчитат само на нея
- **Правилата трябва да се спазват е друг силен мотив.**
Възможни действия: Засилен ефективен контрол, който да гарантира, че при неспазване на правилата нарушителите ще получат наказание.
- **Младите в по-голяма степен искат да знаят за какво се харчат парите им за данъци.**
Възможни действия: Информационни кампании в тази насока.

МОТИВАЦИЯ И ОБРАЗОВАНИЕ: Кое ме мотивира/би ме мотивирало ДА ПОЛАГАМ недеклаиран труд?

Повод за размисъл:

➤ Въпреки че делът на хората без образование, попълнили анкетите, е много малък, прави впечатление високият дял на тези, които смятат, че недеклаираният труд няма последици за тях.

Възможно действие: В курсовете, които се организират за хората без образование или с ниско образование, да се отдели време и за огромяване по отношение на социално-осигурителната им култура.

➤ Много висок е делът и на хората с образование, които са на същото мнение.

Възможно действие: Повече информационни кампании за загубите от недеклаирания труд за самите хора.

МОТИВАЦИЯ И ОБРАЗОВАНИЕ: Кое ме мотивира/би ме мотивирало ДА НЕ ПОЛАГАМ недеклаиран труд?

Изводи:

➤ Получаването на доход под формата на обезщетения и пенсии са най-голямата мотивация, следователно:

Повишаване на доверието в осигурителната система е предпоставка за намаляване на недеклаирания труд.

➤ Колкото по-висока образователна степен притежава човек, толкова по-убеден е, че правилата трябва да се спазват, следователно:

Трябва да се повиши ефективността на контрола по начин, който няма да позволи неспазването на правилата да остане без последици за нарушителите.

МОТИВАЦИЯ И РЕГИОН: Кое ме мотивира/би ме мотивирало ДА ПОЛАГАМ недеклаиран труд?

МОТИВАЦИЯ И РЕГИОН: Кое ме мотивира/би ме мотивирало ДА НЕ ПОЛАГАМ недеклаиран труд?

Любопитно:

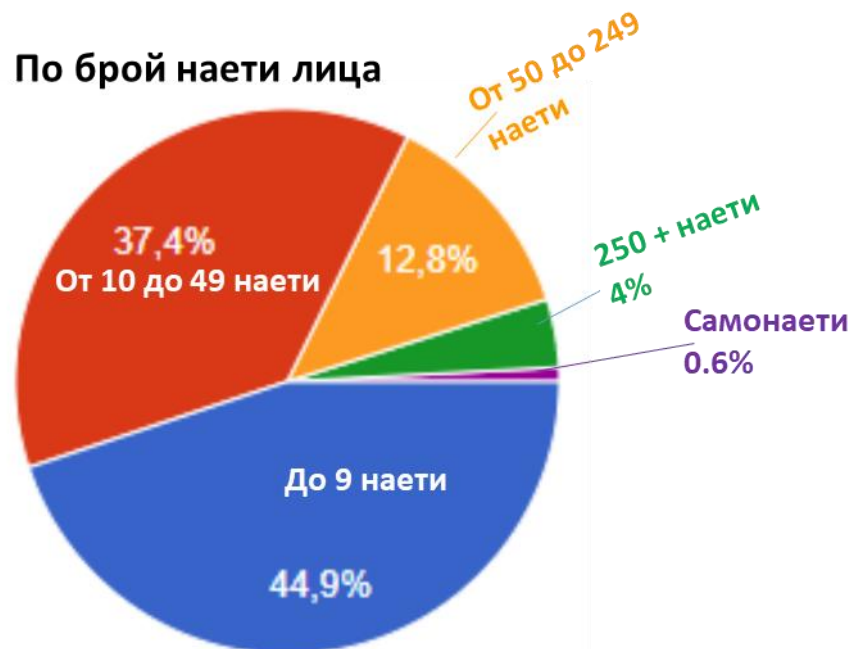
➤ В развитите региони делът на хората, готови да работят на черно, защото смятат, че иначе не биха могли да издържат семейството си, е почти два пъти по-висок.

Тема за размисъл: адекватността на заплатите.

➤ Обезщетението при трудова злополука е по-голяма мотивация за работещите в развитите региони.

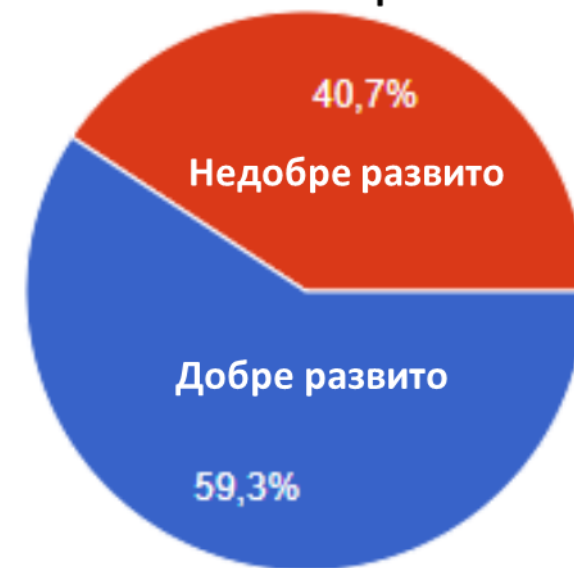
РАБОТОДАТЕЛИ

Населено място на предприятието по големина

Населено място на предприятието по икономическо развитие

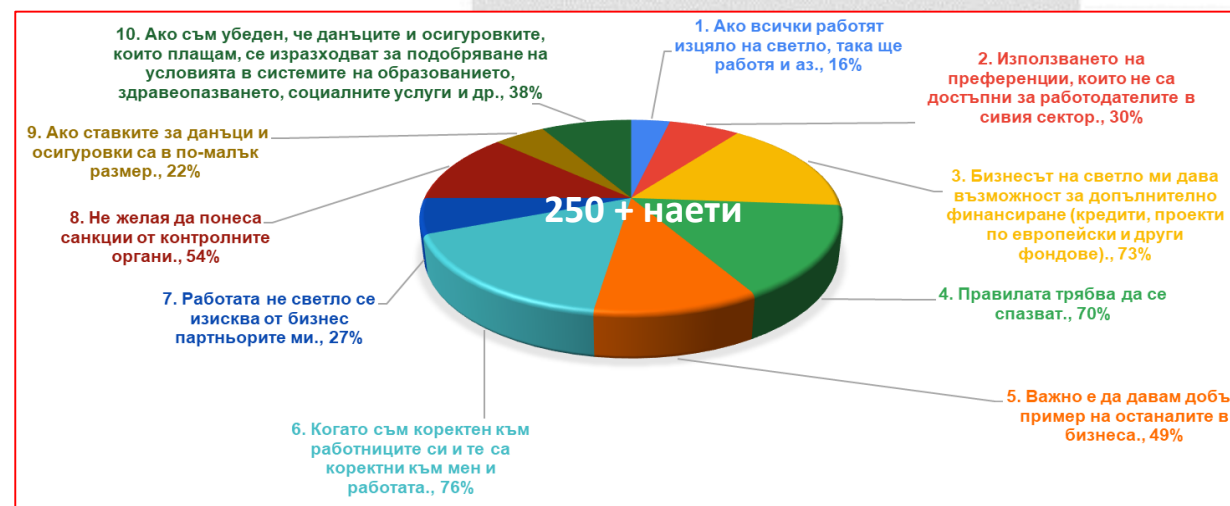
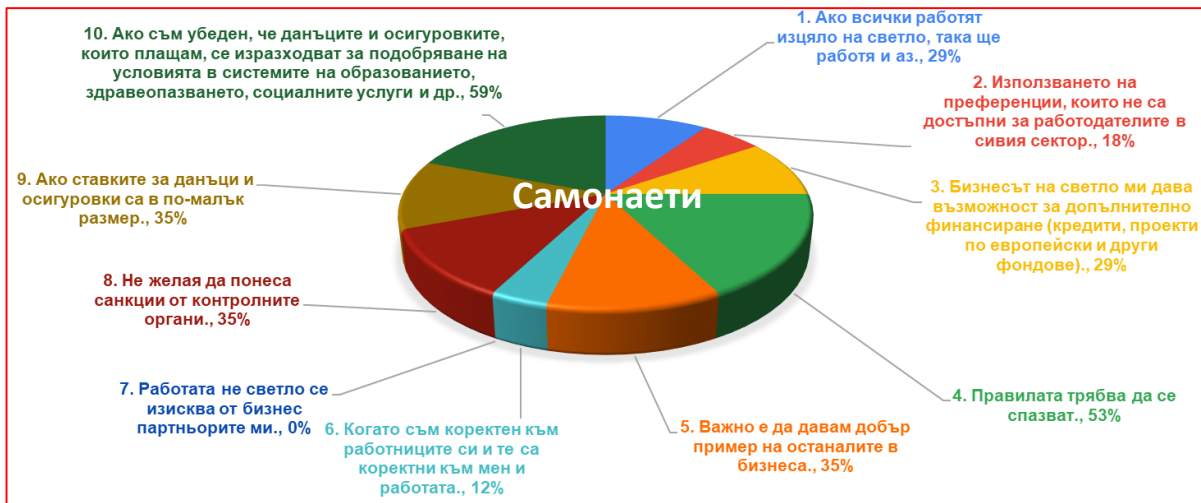

РАБОТОДАТЕЛИ - МОТИВАЦИЯ И ГОЛЕМИНА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО: Кое ме мотивира/би ме мотивирало **ДА ИЗПОЛЗВАМ** недеклаиран труд?

РАБОТОДАТЕЛИ - МОТИВАЦИЯ И ГОЛЕМИНА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО: Кое ме мотивира/би ме мотивирало ДА НЕ ИЗПОЛЗВАМ недеklarиран труд?

ИЗВОДИ

РАБОТОДАТЕЛИ - МОТИВАЦИЯ И ГОЛЕМИНА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО: Кое ме мотивира/би ме мотивирало **ДА ИЗПОЛЗВАМ** недеклариран труд?

- За $\frac{1}{4}$ от самоосигуряващите се недекларираният труд е начин да оцелеят, докато за работодателите това не е мотив да работят недекларирано.
- Самоосигуряващите се и работодателите с над 250 наети в по-голяма степен смятат, че негативните последици от недекларирания труд ги засягат, отколкото останалите работодатели

РАБОТОДАТЕЛИ - МОТИВАЦИЯ И ГОЛЕМИНА НА ПРЕДПРИЯТИЕТО: Кое ме мотивира/би ме мотивирало **ДА НЕ ИЗПОЛЗВАМ** недеклариран труд?

- Колкото по-голямо е предприятието, толкова по-убеден е работодателят, че със своята коректност към работниците печели тяхната.
- Колкото по-голям е работодателят, толкова по-голямо значение за работата на светло имат изискванията за това от партньорите им.
- Самоосигуряващите се в най-голяма степен искат да са сигурни, че с парите за данъци се подобряват общественозначими системи – това е мотив за почти 60% от тях при 25% за микро- и малки предприятия, 20% - за средните и 38% за големите.
- За повече от $\frac{1}{3}$ от самоосигуряващите се и работодателите мотивът да работят на светло е избягването на санкции от контролните органи, а за работодателите с над 250 наети това е мотив за повече от половината.

European Platform
tackling undeclared work

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

МОТИВАЦИЯТА ДА
СЕ РАБОТИ/ДА НЕ СЕ
РАБОТИ
НЕДЕКЛАРИРАНО НА
РАБОТЕЩИ И
РАБОТОДАТЕЛИ –
ОБОБЩЕНИ ДАННИ

РАБОТОТЕЩИ: Кое ме мотивира/би ме мотивирало **ДА ПОЛАГАМ** недеклариран труд?

1. Негативните последствия от недекларирания труд не ме касаят.	35.5%
2. Нямам полза от това да си внасям осигуровките и данъците.	11.9%
3. Не бих оцелял, ако не работя на черно.	8%
4. Не бих могъл да издържам семейството си, ако не работя на черно.	9.9%
5. Всички правят така, а и хора на по-важни позиции извършват много по-големи нарушения от мен.	8.2%
6. В района, в който живея, няма друга алтернатива за работа.	6.6%
7. Работя недекларирано, само докато си стъпя на краката, после ще работя по правилата.	5.7%
8. Правя го инцидентно и се случва рядко. По принцип не работя така.	26.9%
9. Трябват ми пари в момента. Като ми дотрябват осигуровките, ще му мисля тогава.	11.5%
10. Работя така по решение на работодателя ми.	11%

Забележка: Обобщените резултати са повече от 100%, тъй като са давани повече от един отговор.

РАБОТЕЩИ: Кое ме мотивира/би ме мотивирало **ДА НЕ ПОЛАГАМ** недеклариран труд?

1. Осигуровките, които плащам, ми гарантират някакъв доход, ако остана без работа.	46.8%
2. Осигуровките, които плащам, ми гарантират получаването на обезщетения, ако пострадам при трудова злополука.	31.9%
3. При здравословен проблем ще ми бъдат покрити поне част от разходите за лечение.	32.7%
4. Правилата трябва да се спазват.	43.6%
5. Осигуровките, които плащам, ми гарантират получаването на пенсия.	34.8%
6. Работата по трудов договор е условие, за да получа нещо от държавата.	16.6%
7. Само в този случай мога да претендирам правата си пред работодателя.	23.3%
8. Само в този случай мога да си потърся правата чрез контролните органи и съда.	22.4%
9. Ако удържките за данъци и осигуровки са в по-малък размер.	16.3%
10. Ако съм убеден, че данъците и осигуровките, които плащам, се изразходват за подобряване на условията в системите на образованието, здравеопазването, социалните услуги и др.	19.9%

Забележка: Обобщените резултати са повече от 100%, тъй като са давани повече от един отговора.

РАБОТОДАТЕЛИ: Кое ме мотивира/би ме мотивирало **ДА ИЗПОЛЗВАМ** недеклариран труд?

1. Негативните последствия от недеклариания труд не ме засягат.	41.8%
2. Имам полза от недеклариания труд - по-ниски цени на продукти и услуги, по-бързо изпълнение на поръчки и услуги и др.	4.7%
3. Всички правят така, а и хора на по-важни позиции в държавата извършват много по-големи нарушения от мен.	6%
4. По-голямата част от конкурентите ми използва недеклариран труд.	12.4%
5. Аз не съм най-лошият. Може да плащам на работниците си под масата, но поне нямам хора без договори.	8.1%
6. Само така бизнесът ми може да оцелее и нямам друг избор.	5.4%
7. Използвам недеклариран труд само докато си стъпя на краката, после ще работя по правилата.	2.9%
8. Използвам недеклариран труд инцидентно и се случва рядко. По принцип не работя така.	24.1%
9. Използвам недеклариран труд, защото знам, че няма да ме хванат.	2.2%
10. Така предпочитат работниците, а на мен ми е нужна работна ръка	17.4%

Забележка: Обобщените резултати са повече от 100%, тъй като са давани повече от един отговора.

РАБОТОДАТЕЛИ: Кое ме мотивира/би ме мотивирало ДА НЕ ИЗПОЛЗВАМ недеклариран труд?

1. Ако всички работят изцяло на светло, така ще работя и аз.	27.3%
2. Използването на преференции, които не са достъпни за работодателите в сивия сектор.	19.8%
3. Бизнесът на светло ми дава възможност за допълнително финансиране (кредити, проекти по европейски и други фондове).	35.7%
4. Правилата трябва да се спазват.	63.3%
5. Важно е да давам добър пример на останалите в бизнеса.	24.1%
6. Когато съм коректен към работниците си и те са коректни към мен и работата.	41.8%
7. Работата не светло се изисква от бизнес партньорите ми.	12%
8. Не желая да понеса санкции от контролните органи.	37.1%
9. Ако ставките за данъци и осигуровки са в по-малък размер.	19.1%
10. Ако съм убеден, че данъците и осигуровките, които плащам, се изразходват за подобряване на условията в системите на образованието, здравеопазването, социалните услуги и др.	23%

Забележка: Обобщените резултати са повече от 100%, тъй като са давани повече от един отговора.

European Platform
tackling undeclared work

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

Как да превърнем недекларирания труд в деклариран?

И работещи, и работодатели имат нужда да бъдат убедени, че недекларираният труд засяга всички

Информация

И работещи, и работодатели имат нужда да бъдат убедени, че с данъците им се подобряват общественозначими системи

Реформи

И работещи, и работодатели имат нужда да бъдат убедени, че декларираният труд носи ползи

Криза

И работещи, и работодатели имат нужда да бъдат убедени, че правилата не могат да бъдат нарушени безнаказано.

Контрол

European Platform
tackling undeclared work

ЧЕСТЕН ТРУД – ЧЕСТНА ИГРА

Стремиш се към успеха?
Мотивирай работниците си, за
да бъдат продуктивни. Увери
се, че те са наясно със своите
права и защиты.

#EU4FairWork

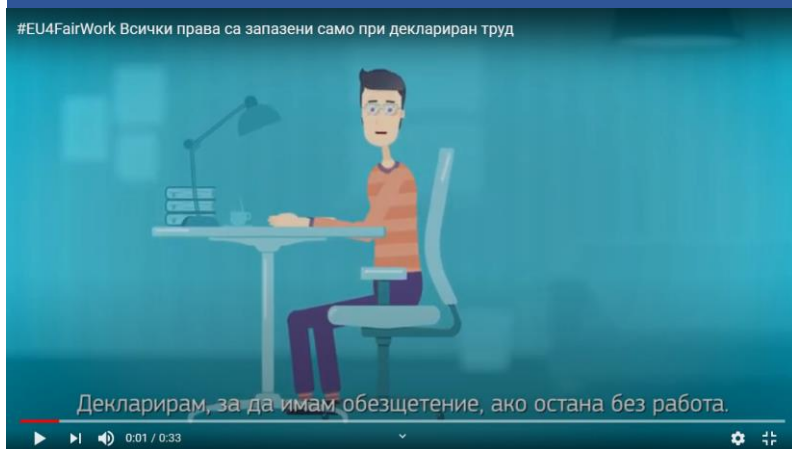

European Platform
tackling undeclared work

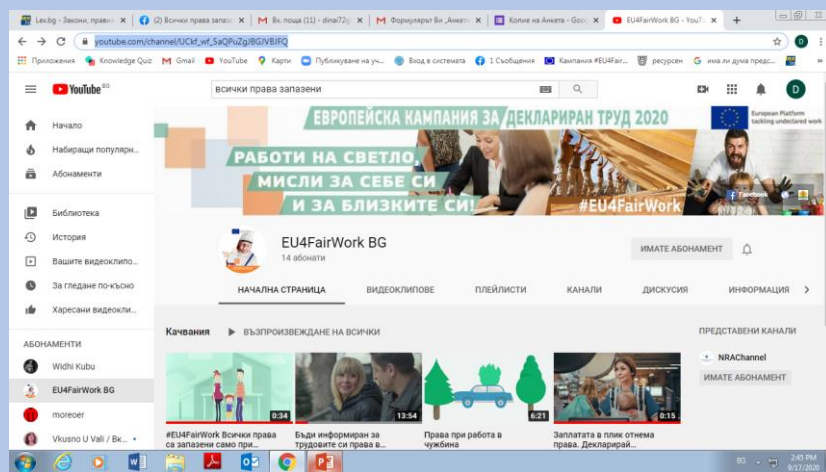
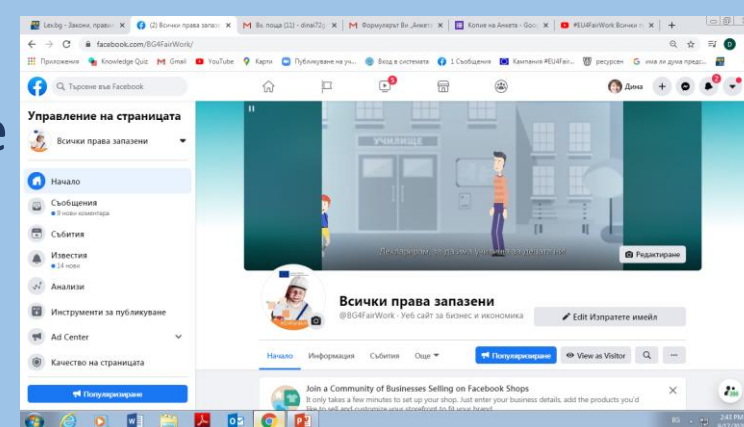
Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

ТВОИТЕ ПРАВА В 30 СЕКУНДИ

Информация за правата на
работодатели и работещи е
публикувана във Фейсбук
страницата
„Всички права запазени“

Още клипове с информация за
правата на работещите са качени
в българския YouTube канал на
Европейската кампания за
деклариран труд

Хаштагът
#EU4FairWork
е ви помогне да
откриете
информация за
кампанията в ЕС

European Platform
tackling undeclared work

Изпълнителна агенция
„Главна инспекция по труда“

ЕВРОПЕЙСКА КАМПАНИЯ ЗА ДЕКЛАРИРАН ТРУД 2020

European Platform
tackling undeclared work

РАБОТИ НА СВЕТЛО,
МИСЛИ ЗА СЕБЕ СИ
И ЗА БЛИЗКИТЕ СИ!

#EU4FairWork